

รายงานสืบเนื่อง

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ 25

**“เมื่อ AI ครองโลก มนุษย์จะอยู่อย่างไร?
: มิติใหม่แห่งการศึกษาเพื่ออนาคต”**

โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

สมาคมวิชาชีพเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU)

วันที่ 26 กรกฎาคม 2568

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

คำนำ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ (Proceedings) จากการจัดการประชุมวิชาการการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ 25 “AI มิติใหม่แห่งการศึกษาเพื่ออนาคต” ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และสมาคมวิชาชีพเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิชาการและนักวิจัย จากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ใน 3 กลุ่มสาขา ดังนี้ 1) กลุ่มการศึกษา 2) กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ 3) กลุ่มวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีบทความที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) จากหลากหลายสถาบัน บทความละ 3 ท่าน โดยบทความวิจัยที่ผ่านการนำเสนอผลงานทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ พร้อมจัดทำบทความฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) จำนวนทั้งสิ้น 45 บทความ

ในนามคณะผู้จัด ขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาพิจารณาบทความและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้บริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ คณาจารย์ บุคลากร และนักวิจัยทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการจัดการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ 25 ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะผู้จัดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัยจากรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ (Proceedings) จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ทางวิชาการและต่อยอดองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัย ตลอดจนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวรรณ สุภวิทิตพัฒนา

ผู้ช่วยอธิการฝ่ายมาตรฐานวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประธานคณะกรรมการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย
ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 25
วันที่ 26 กรกฎาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สังกัด
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจริย์	ผลประเสริฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อาจารย์ ดร.ศุภรดา	อันชุนดา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อาจารย์ ดร.ภัทธนาวรรณ	ฉันทรัตนโยธิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิริงรอง	แสงอรุณเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีพร	ปานทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์	สิงห์ทองชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ	ภูเทือก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย	จันทร์ประทีป มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติพร	เจาะจง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์	วุฒิสรีเสถียรกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงษ์	สุขเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญา	หวันเหล็ม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภนารี	พิรส มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกทรา	พงศ์ศักดิ์ศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท	วงษ์วัฒนพงษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร	วุฒธะพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา	เวชญาลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม	นาคอ้าย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ชัย	นรากรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์	เมืองไหว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร. เคลน	บุญยานันต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สังกัด

อาจารย์ ดร.กานติศ	ศิริสานต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.เกสร	กอกอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.นนทชา	ชัยวิชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ พีรภัทร	สงวนศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษ	สุจิตต์ธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ พิมพ์ระวี	โรจน์รุ่งสัจย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์พนธ์	พรพรรณรัตนชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา	ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐตะวัน	ลิ้มประสงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรักษ์	สือชา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิสินี	ธีระธรรมสรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงพร	อุ้นจิตต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร	สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เนตรดาว	หลวงใหญ่	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระ	พันอินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐดนัย	ประเทืองบริบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์	ภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.ทัตพิชา	สกุลสืบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.वासना	เกษมสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.บุญลอย	จันทร์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
รองศาสตราจารย์ ดลเดช	ตั้งตระการพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์กรรณ	รอตทรัพย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แคทรียา	อังกทองกำเนิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ	คงลำพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา	สัมจันทร์	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์อดิเรก	ชัยนวกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอผลงาน

Oral Presentation และ Poster แบบออนไลน์

ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ

เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 25

วันที่ 26 กรกฎาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สังกัด

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจริย์	ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.โอกามา	จำแกะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทนา	สงวนรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ	ภูเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีพร	ปานทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท	วงษ์วัฒน์พงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ชัย	นรากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม	นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ	นาตัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภนารี	พิรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร. เคลน	บุญยานันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษ	สุจริตตั้งธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา	ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร	กิจจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์พนธ์	พรณรัตน์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐดนัย	ประเทืองปริบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์	ภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร	สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา	เกษมสินธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.บุญลอย	จันทร์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์กรณ์	รอดทรัพย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญ

หน้า

การนำเสนอแบบบรรยาย

กลุ่มการศึกษา

- การสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนตามแนวทางพระราชทานอารยเกษตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำพงศ์ จันทรโท และณิรดา เวชญาลักษณ์..... 107 - 121

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- การจัดการไฟฟ้าด้วยวิถีชุมชนบ้านสามขา : บทวิเคราะห์บนพื้นฐานหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ปิยวดี นิลสนธิ มนต์ สุวรรณ ธนัต บุญชัย และรัชพล สัมพุทธานนท์..... 122 - 136
- ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอยู่คอนโดมิเนียมของประชากรวัยเริ่มต้นทำงานในกรุงเทพมหานคร ณัฐญา ประไพพานิช ทักษอร ภูซังค์ประเวศ รวิพรรณ สาสีผล ณัฐธัญญา พุทธา และขวัญเนตร พุทธิปัญญา..... 137 - 146
- พระลักษมีเทวี เทพีแห่งความรัก จิรจิตติกาล หนูภัยยันต์ และพรรณวดี ขำจริง..... 147 - 155
- การเข้ามาของชาติตะวันตกในจังหวัดภูเก็ต กรณีศึกษาช่วง พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2411 สุวรรณ อ่อนแก้ว และลลิตา ภคเมธาวี และพรรณวดี ขำจริง..... 156 - 162
- บทบาทของภูเก็ตในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ตในปี พ.ศ.2325 (ค.ศ.1782) อรรถชัย คงชาติ ลลิตา ภคเมธาวี และพรรณวดี ขำจริง..... 163 - 169
- การศึกษาวัฒนธรรม มวยกาหยง ของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ มุกดา ไชยคำ และลลิตา ภคเมธาวี..... 170 - 175
- การศึกษาประวัติศาสตร์เมืองกลาง : กรณีศึกษาสงครามเก้าทัพ พ.ศ.2328 บัณฑิต ชำนาญ และลลิตา ภคเมธาวี..... 176 - 182
- การศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ต่อเว็บไซต์ กองบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ขวัญสิริ ต่ายจันทร์ วนิดา แซ่หยาง หฤทัย วีโอปรัชญากุล จรรยาภรณ์ กมลศุภไมตรี มัลลิกาสุวรรณ เมธาสิทธิ์ แก้วเกิด วุฒิชัย สอนองคุณ วราภรณ์ จันทะศร และเอกรงค์ ปันพงษ์..... 183 - 193
- การศึกษาพฤติกรรมในการรับข่าวสารจากการโปรโมตภาพยนตร์บนช่องทางติ๊กต็อกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กฤษฎา อินหล่อ กิตติพันธ์ ชุกกุล นิชาภัทร ทาเขียว อีร์ภัทร อินผัด นันทาทิพย์ อยู่อัน มาริสา ฤกษ์จันทร์ รัชพล เขียวขำ วราภรณ์ จันทะศร และเอกรงค์ ปันพงษ์..... 194 - 204

บทบาทของภูเก็ตในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ตในปี พ.ศ.2325 (ค.ศ.1782)

Roles of Phuket as an Important Seaport of Phuket in 1782

อรรณชัย คงชาติ^{1*} ลลิตา ภคเมธาวี² และพรรณวดี ขำจริง³

¹นักศึกษาศาสนาวิชาการศึกษา (สังคมศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{2,3}อาจารย์สาขาวิชาการศึกษา (สังคมศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

*s6511149125@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต และเพื่อศึกษาบทบาทเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ภูเก็ตเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ในชายทะเลฝั่งตะวันออกและมีความสำคัญทางทำเลที่ตั้ง เป็นจุดพักเรือและเส้นทางการค้าระหว่างเมืองท่าต่าง ๆ ในแหลมมลายู และอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย เช่น แร่ดีบุก พริกไทย และเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญในยุคอาณานิคมและคงมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญทางการเมืองการปกครอง เป็นศูนย์กลางการปกครองท้องถิ่นมีการจัดสรรเมืองเป็นป้อมปราการค่ายศึกสงครามเพื่อรับมือการโจมตีจากพม่า บทบาททางเศรษฐกิจและการค้า เป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลสำคัญมีแร่ดีบุกและผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นสินค้าส่งออก และสินค้านำเข้าหลักคือ ผ้าฝ้ายจากอินเดียและอาวุธสงคราม การเก็บภาษีการค้า และบทบาททางวัฒนธรรม เมืองภูเก็ตมีชาวจีนที่อพยพเข้ามา มีการนำวัฒนธรรมที่หลากหลายมาผสมผสานระหว่างจีนและมาเลย์ เช่น ประเพณีกินผัก และวัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น

คำสำคัญ : บทบาทของภูเก็ต เมืองท่าของภูเก็ต บทบาททางวัฒนธรรม

Abstract

This research was to study the roles of Phuket as an important seaport of Phuket in 1782 which was qualitative research. The objectives of this research were to study history an important seaport of Phuket. It was found that Phuket is an island located on east coast as well as it has been important location. Trade routes among seaports in Malayu cape that have had various resources for example tin, pepper and dried coconuts. Moreover, it has been the center of important maritime trade in Colonial era. It has been an important location so far. To study the roles of key seaport of Phuket which found that it has been important role in politics and government. It was the center of local government and also managed into fortresses to deal with incursion from Burma. The roles in economy and trade were the center of important maritime trade. There were tin and agricultural productions for exportation. The major imported products were folded cloth from India, weapons, collecting trading and cultural taxes. There were Chinese people migrated to Mueng Phuket. There have been various cultures combined both Chinese and Malaysian for example houses, vegetarian tradition and also culture of costume.

keywords : Roles of Politics and Government¹, Roles of Economy and Trade², Roles of Culture Seaport³

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782) จังหวัดภูเก็ตมีบทบาทสำคัญในฐานะเมืองท่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ความสำคัญของภูเก็ตในยุคดังกล่าวเกิดจากการเป็นแหล่งผลิตและส่งออกแร่ดีบุก ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีมูลค่าสูงและเป็นที่ต้องการในตลาดต่างประเทศ การทำเหมืองแร่ดีบุกจึงกลายเป็นกิจกรรมหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมือง ส่งผลให้ภูเก็ตกลายเป็นศูนย์กลางการค้าขนาดใหญ่ที่มีความเชื่อมโยงกับทั้งในและต่างประเทศ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภูเก็ตซึ่งตั้งอยู่ในเส้นทางเดินเรือสำคัญของทะเลอันดามัน ช่วยเอื้อให้เกิดการค้าขายระหว่างประเทศและทำให้ภูเก็ตเป็นจุดแวะพักของเรือสินค้า โดยเฉพาะเรือขนาดใหญ่ เช่น เรือเจ้าพระยา การค้าขายในยุคนี้ไม่เพียงจำกัดอยู่ที่แร่ดีบุกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสินค้าในท้องถิ่น เช่น ผลไม้เมืองร้อน พืชพื้นเมือง สินค้าทางทะเล และเครื่องเทศซึ่งล้วนเป็นสินค้าที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนหรือนำส่งออกได้ แม้ภูเก็ตจะมีสภาพภูมิประเทศที่ประกอบด้วยภูเขาและป่าดิบ อีกทั้งมีที่ราบลุ่มน้อยและดินที่ไม่เอื้อต่อการเกษตร แต่ภูเก็ตก็ยังสามารถพัฒนาตนเองเป็นศูนย์กลางการประมงและการค้าทางทะเล ประชากรส่วนใหญ่ของภูเก็ตประกอบอาชีพประมงและการค้า ซึ่งสามารถดำเนินได้ตลอดทั้งปีจากการที่ภูเก็ตอยู่ในเขตลมมรสุม ทำให้มีทรัพยากรทางทะเลอุดมสมบูรณ์ รวมถึงสภาพอากาศที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชบางชนิด เช่น พริกไทยและผลไม้เมืองร้อน บทบาทของเมืองกลาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภูเก็ตในขณะนั้น ก็มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการทำเหมืองแร่และเป็นจุดเชื่อมต่อการค้าระหว่างภูเก็ตกับเมืองท่าอื่นๆ เช่น พังงา ตรัง และกระบี่ การแข่งขันกับเมืองเหล่านี้ก็เป็นหนึ่งในอุปสรรคที่ภูเก็ตต้องเผชิญในการพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากบทบาททางเศรษฐกิจแล้ว ภูเก็ตยังมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในฐานะจุดควบคุมเส้นทางเดินเรือของภูมิภาคทะเลใต้ของไทย ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ เช่น การตั้งฐานสำรวจ การใช้ภูเก็ตเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางทะเล หรือใช้ในการศึกษาการควบคุมพื้นที่ทางน้ำ ชาวจีนในภูเก็ตก็มีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกิจการเหมืองแร่และการพาณิชย์ทำให้ภูเก็ตกลายเป็นเมืองท่าที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้ ภูเก็ตในปี พ.ศ. 2325 จึงนับว่าเป็นเมืองท่าสำคัญที่มีบทบาททั้งทางเศรษฐกิจ ภูมิรัฐศาสตร์ และสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคอันดามัน (ดวงทิพย์พรมเขต, 2560)

ภูเก็ตยังเป็นที่ตั้งของการเจรจาการค้าและการปกครองระหว่างชาวอังกฤษกับประเทศสยามในสายตาของพ่อค้าชาวอังกฤษ ซึ่งพ่อค้าชาวอังกฤษเห็นถึงความคุ้มค่าและศักดิ์สิทธิ์ของภูเก็ตเป็นอันดับแรก การครองเมืองภูเก็ตโดยอังกฤษถือเป็นวิธีที่จะช่วยให้สยามป้องกันการรุกรานจากพม่าได้ นอกจากนี้ ภูเก็ตยังเป็นแหล่งที่ตั้งที่สะดวกสำหรับการค้าขายทางทะเลและการติดต่อกันของชาวอังกฤษในพื้นที่เชื่อมโยงกับเกาะปินังและสิงคโปร์ด้วย เขายังเห็นว่าภูเก็ตมีศักยภาพในการสร้างรายได้จากการค้าขายทั้งในและนอกประเทศ โดยเฉพาะในการเก็บเงินจากการขายดีบุก (เพชรรุ่ง เทียนปวีโรจน์, 2557)

การศึกษาเรื่องเมืองท่าสำคัญของภูเก็ตในปี พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782) เป็นเมืองท่าสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในด้านการค้าและเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตและการค้าทางเหมืองแร่ดีบุก รวมถึงการเกษตรและการประมง ทำให้เป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญของแหลมมลายู การค้าดีบุกและสินค้าอื่นๆ เช่น ผลไม้และพืชพื้นบ้าน ยังทำให้ภูเก็ตกลายเป็นแหล่งรายได้สำคัญของชาวภูเก็ต การเป็นเมืองท่าทำให้ภูเก็ตเผชิญกับความท้าทาย และข้อจำกัดด้านการเกษตรเนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตาม ภูเก็ตยังคงมีบทบาทสำคัญในการควบคุมทางทะเลในภูมิภาค และมีการเจรจาทางการค้าและการปกครองกับอังกฤษ โดยพ่อค้าชาวอังกฤษเห็นถึงศักยภาพในการป้องกันการรุกรานจากพม่าและผลประโยชน์จากการค้าขายดีบุก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่องบทบาทของภูเก็ตในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ตในปี พ.ศ.2325 (ค.ศ.1782) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต เพื่อศึกษาบทบาทเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์ มาใช้ในการรวบรวมหลักฐาน ในการค้นคว้าเอกสาร ปฐมภูมิ ทุตติภูมิ และตติภูมิ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูล รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องรวมทั้ง หนังสือ วิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยและผลการค้นคว้าที่ได้มานำเสนอ

ผลการวิจัย

1. ความเป็นมาในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต ภูเก็ตเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ในชายทะเลฝั่งตะวันออกและมีความสำคัญทางทำเลที่ตั้งของเกาะในด้านเศรษฐกิจและการค้า การเชื่อมต่อกับเส้นทางการค้าระหว่างเมืองท่าต่าง ๆ ในแหลมมลายู เกาะนี้มีพื้นที่ภูมิประเทศทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ภูเก็ตมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น แร่ดีบุก และผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น พริกไทยและมะพร้าวแห้ง เมืองท่าภูเก็ตมีท่าเรือที่สะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง ทำให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญในยุคอาณานิคมและยังคงมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน เมืองท่ากลางบางคลี เป็นจุดพักเรือที่มีความสำคัญในการจัดเตรียมการเดินทางและการค้าทางทะเลของนักเดินเรือจากหลากหลายพื้นที่ รวมถึงการเติมเสบียงและน้ำจืด เมืองท่าเรือ ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามเกาะกลางเป็นจุดสำคัญในการเชื่อมโยงการค้าและการเดินทางระหว่างเกาะกลางและแผ่นดินใหญ่ ภูเก็ต มีบทบาทสำคัญในการค้าแร่ดีบุกและการขนส่งสินค้าทางทะเล การขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือของภูเก็ตมีความสะดวกและมีความปลอดภัยจากฤดูมรสุม ภูเก็ตในอดีตมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่เศรษฐกิจและการค้า เมืองท่ากลาง บริเวณศาลเจ้าท่าเรือในปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญบนเกาะ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นี้ทำให้การค้าขายสินค้าทางทะเลและสินค้าจากป่ามีความต้องการมากขึ้น เมืองกลางยังมีความสำคัญในการติดต่อการค้าระหว่างอังกฤษกับเกาะปีนัง และ ในพื้นที่แหลมมลายู โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการค้าและการเดินทางระหว่างเกาะปีนัง และเมืองชายทะเลของพม่า ทำให้เมืองกลางเป็นจุดที่ตั้งท่าเรือที่สำคัญในการขยายอิทธิพลทางการค้าและการเมืองในพื้นที่ดังกล่าว (ดวงทิพย์ พรมเขต, 2560)

2. บทบาทเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต เมืองท่าเรือเกาะกลางมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325 ประกอบไปด้วยบทบาทสำคัญ 3 ด้านด้วยกัน

1) บทบาทด้านการเมืองการปกครอง เมืองท่าเรือเกาะกลางในอดีตมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองและการปกครองตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ โดยเป็นศูนย์กลางการปกครองท้องถิ่นและจุดที่ตั้งทางทะเล ในปี 2328 เมืองกลางยังเป็นที่ตั้งของค่ายทหารไทยในศึกสงครามกลางเพื่อรับมือการโจมตีจากพม่า โดยมีคุณหญิงมุกและคุณหญิงจันเป็นกำลังในการต่อสู้กับพม่าหลังจากพม่าพ่ายแพ้ไปแล้ว กรมทหารการเมืองได้มีการทำหนังสือกราบทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมีการตั้งจวนของข้าราชการสูง เช่น พระยาพิลลและพระยากลาง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและปกครองเมืองท่าเรือ การมีท่าเรือที่มีชัยภูมิที่ดีช่วยเสริมความมั่นคงทั้งด้านการป้องกัน (ชาญ วงศ์สัตยยนนท์, 2567)

2) บทบาทด้านเศรษฐกิจและการค้า เมืองท่าเรือเกาะกลางและท่าปากพระมีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจและการค้า เมืองท่าเรือเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญ โดยมีสินค้าออกหลักคือแร่ดีบุกและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ยางพาราและข้าวโพด ขณะที่สินค้านำเข้าหลัก ได้แก่ ผ้าผืนจากอินเดียและอาวุธกระสุนดินดำจากปีนัง เมืองกลางกับเมืองปีนังมีการติดต่อค้าขายกันอยู่เสมอ โดยเมืองกลางขายดีบุกให้เมืองปีนัง หลังจากศึกสงครามเมืองกลางขาดแคลนข้าวสาร อาหารเครื่องนุ่งห่ม จึงมีเส้นทางเดินเรือติดต่อระหว่างกันอยู่เสมอ การบริหารและการเก็บภาษีจากการค้าและการเกษตรทำให้เมืองพัฒนาอย่างยั่งยืน (ชาญ วงศ์สัตยยนนท์, 2567)

3) บทบาทด้านวัฒนธรรม ชาวจีนที่อพยพเข้ามาภูเก็ตได้นำประเพณีถือศีลกินผักมาจากจีนเพื่อขอความช่วยเหลือจากสิ่งเหนือธรรมชาติในช่วงการระบาดของโรคภัยในพื้นที่เมืองแร่ดีบุก การแต่งกายของสตรีชาวบาบูกีเกิดมีการผสมผสานวัฒนธรรมจีนและมาเลย์ โดยได้อิทธิพลจากรูปปั้นในช่วงยุครัตนโกสินทร์ ชาวจีนในภูเก็ตได้ผสมผสานวัฒนธรรม

ไทยและจีนอย่างกลมกลืน เช่น การแพร่เจ้าตรุษจีน และการรับเอาภาษาและประเพณีจีนเข้ามาปฏิบัติร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น (กิตติกร วิบูลย์ศรี, 2024)

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต ภูเก็ตนั้นภูเก็ตเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ในชายทะเลฝั่งตะวันออกและมีความสำคัญทางทำเลที่ตั้งของเกาะในด้านเศรษฐกิจและการค้า การเชื่อมต่อกับเส้นทางการค้าระหว่างเมืองท่าต่าง ๆ ในแหลมมลายู เกาะนี้มีพื้นที่ภูมิประเทศทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งด้านการเกษตรและการค้าขายทางทะเล ภูเก็ตมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น แร่ดีบุก และผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น พริกไทยและมะพร้าวแห้ง เมืองท่าภูเก็ตมีท่าเรือที่สะดวกและปลอดภัยในการเดิน ทำให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญในยุคอาณานิคมและยังคงมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน เมืองท่ากลางบางคลี เป็นจุดพักเรือที่มีความสำคัญในการจัดเตรียมการเดินทางและการค้าทางทะเลของนักเดินเรือจากหลากหลายพื้นที่ รวมถึงการเดินเรือสำเภาและน้ำจืด เมืองท่าเรือ ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามเกาะกลางเป็นจุดสำคัญในการเชื่อมโยงการค้าและการเดินทางระหว่างเกาะกลางและแผ่นดินใหญ่ เมืองภูเก็ต มีบทบาทสำคัญในการค้าแร่ดีบุกและการขนส่งสินค้าทางทะเล การขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือของภูเก็ตมีความสะดวกและมีความปลอดภัยจากฤดูมรสุม ภูเก็ตในอดีตมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่เศรษฐกิจและการค้า เมืองท่ากลาง บริเวณศาลเจ้าท่าเรือในปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญบนเกาะ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นี้ทำให้การค้าขายสินค้าทางทะเลและสินค้าจากป่ามีความต้องการมากขึ้น เมืองกลางยังมีความสำคัญในการติดต่อการค้าระหว่างอังกฤษกับเกาะปีนัง และพื้นที่เมืองท่าต่าง ๆ ในพื้นที่แหลมมลายู โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการค้าและการเดินทางระหว่างเกาะปีนังและเมืองชายทะเลของพม่า ทำให้เมืองกลางเป็นจุดที่ตั้งทำเลที่สำคัญในการขยายอิทธิพลทางการค้าและการเมืองในพื้นที่ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ *ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2553)* ที่กล่าวว่า กลางบางคลี คำว่า “บางคลี” โดยเฉพาะคำว่า “คลี” เป็นคำมลายูว่า “ศาลี” แปลว่า สงบนิ่ง, หยุดพัก ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับบางคลีหรือกลางบางคลี เพราะที่นี่เป็นท่าเรือมีคลื่นลมสงบ เหมาะเป็นที่พักเรือเพื่อหาเสบียงอาหารและน้ำจืด สอดคล้องกับงานวิจัยของ *ณอม พูนวงศ์ (2556)* ที่กล่าวว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดเดียวของประเทศไทยที่ตั้งอยู่บนเกาะใหญ่ในทะเลอันดามัน โอบล้อมด้วยเกาะบริวารและธรรมชาติที่งดงาม มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ตเคยประสบภัยพิบัติสึนามิครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2547 และปัจจุบันเป็นหนึ่งในเมืองท่องเที่ยวที่เติบโตเร็วที่สุด มีชื่อเสียงระดับโลกในด้านที่พักตากอากาศ ธรรมชาติที่งดงาม ความสะดวกสบายด้านการคมนาคม ค่าครองชีพที่ต่ำ และประเพณีที่มีเอกลักษณ์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก การศึกษาเกี่ยวกับภูเก็ตมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความรักและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ *ดวงทิพย์ พรหมเขต (2560)* ที่กล่าวว่า ภูเก็ตคือเมืองท่าที่สำคัญและโดดเด่นของแหลมมลายูทั้งในแง่ของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมทางการค้าทางทะเล และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่ดีบุกขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ดีบุกจึงเป็นสินค้าส่งออกหลักของภูเก็ต ส่วนสินค้าส่งออกอื่น ๆ ได้แก่ พริกไทย เนื้อมะพร้าวจากหัวเมืองใกล้เคียงที่ส่งมาขายผ่านเมืองภูเก็ต ภูเก็ตมีภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การทำการค้ากับต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ *เพชรรุ้ง เทียนบัวโรจน์ (2557)* ที่กล่าวว่า กลางหรือจังซีลอน เป็นเกาะที่มีดินอุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม จึงทำให้สามารถปลูกเครื่องเทศและพริกได้ดี และดีบุกที่เป็นสินค้าที่สำคัญ กล้วยอบบริเวณชายฝั่งทะเลและอ่าวที่ปลาชุกชุมและเป็นที่อาศัยกำบังคลื่นลมชาวประมงสามารถประกอบอาชีพของตนได้ทุกฤดู มีภูเขาเตี้ย ๆ และหุบเขาในกลางเป็นพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกและทำไร่กาแฟ พื้นที่ต่ำเหมาะแก่การปลูกข้าว

2. เพื่อศึกษาบทบาทเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต

1) บทบาทด้านการเมืองการปกครอง พบว่า เมืองท่าเรือเกาะกลางในอดีตมีบทบาทสำคัญในการเมืองและการปกครองตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ โดยเป็นศูนย์กลางการปกครองท้องถิ่นและจุดที่ตั้งทางทะเล ในปี 2328 เมืองกลางยังเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ตั้งของค่ายทหารไทยในศึกสงครามกลางเพื่อรับมือการโจมตีจากพม่า และมีการตั้งจวนของข้าราชการสูง เช่น

พระยาพิมลและพระยาถลาง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและปกครองเมืองท่าเรือ การมีท่าเรือที่มีชัยภูมิที่ดีช่วยเสริมความมั่นคงทั้งด้านการป้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพล มโนสุนทร (2565) ที่กล่าวว่า กองทัพพม่าและกองทัพพม่าล่าหน้าเข้ายึดและเผาปากพระ ที่ตั้งของเมืองท่าเรือตั้งอยู่บริเวณริมอ่าวท่าเรือ และเป็นที่ตั้งของจวนพระยาพิมลเจ้าเมืองถลาง เมืองถลางที่แท้จริงสมัยพระยาพิมลและท้าวเทพกระษัตรีและเป็นสนามรบสมัยสงครามกลาง พ.ศ.2328 สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพล มโนสุนทร (2562) ที่กล่าวว่า เมืองถลาง ค่ายเมืองถลางสนามรบพม่า สมัยท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร พ.ศ. 2328 อยู่ที่เมืองท่าเรือ และบริเวณเดียวกันนั้นมีเวรยามเฝ้ายามเฝ้าเมือง สำหรับค่ายเมืองถลางเป็นค่ายเดิมที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันโจรเมืองไทรหรืออาจจะเป็นค่ายที่ขึ้นสร้างหลังจากพระยาพิมลเจ้าเมืองสาหมิ ท้าวเทพกระษัตรี และกรมการเมืองทราบพม่าจะลงมาตีเมืองถลาง ซึ่งท้าวเทพกระษัตรีแล่นหนีพม่า จากปากพระกลับบ้านและรวบรวมผู้คนต่อสู้กับพม่าอยู่เมืองท่าเรือ

2) บทบาทด้านเศรษฐกิจและการค้า พบว่า เมืองท่าเรือเกาะถลางและท่าปากพระมีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจและการค้า เมืองท่าเรือเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญ โดยมีสินค้าออกหลักคือแร่ดีบุกและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ยางพาราและข้าวโพด ขณะที่สินค้านำเข้าหลัก ได้แก่ ผ้าผืนจากอินเดียและอาวุธสงคราม การบริหารและการเก็บภาษีจากการค้าและการเกษตรทำให้เมืองพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญ วงศ์สัตยพันธ์ (2567) ที่กล่าวว่า ภูเก็ตเคยเป็นเมืองที่สำคัญที่อยู่ใต้การปกครองของเมืองถลาง ซึ่งเป็นเมืองที่มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจในช่วงศรีกรุงอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในช่วงเวลานี้ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีความสำคัญในแง่เศรษฐกิจและการค้าขาย เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เมืองท่าถลาง มีการจัดเก็บรายได้กลาง ค่าภาคหลวงในเหมืองและผลผลิตอื่น ๆ ที่มีการนำเข้ามาจัดเก็บที่ถลาง และจากส่งต่อไปยังเมืองตะกั่วทุ่ง และเมืองตะกั่วป่า เมืองท่าเรือ มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นเมืองที่สำคัญ จึงเป็นศูนย์กลางการค้าที่มีการขนส่งสินค้าทางทะเลทั้งในและต่างประเทศ และเมืองท่าเองมีการป้องกันทางทหารเพื่อป้องกันทรัพย์สินและความมั่นคง สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงทิพย์ พรหมเขต (2560) ที่กล่าวว่า ภูเก็ตมีการส่งออกดีบุก ไปถลุงและขายต่อที่ตลาดปีนัง และสินค้านำเข้าจากปีนังได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าไหมความอิสระของการค้าของภูเก็ตมีความปั่นป่วนไม่ตรงกับรัฐไทยแต่อยู่กับการค้าระหว่างประเทศผ่านระบบเงินตราที่ใช้หมุนเวียนระหว่างการค้าของเมืองภูเก็ต ต่อมาปลายทศวรรษ 1890 เมืองภูเก็ตมีการใช้เบี้ยตะกั่วเป็นเงินตราในการหมุนเวียนการค้า ไม่ได้ใช้เงินตราของไทยเมื่อเศรษฐกิจของภูเก็ตมีความสำคัญมากขึ้นเกิดการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่ดีบุกเพิ่มขึ้น จึงทำให้รัฐไทยให้ความสำคัญกับการค้าและระบบเงินตราของภูเก็ตตามา พยายามให้ทำให้การค้าและระบบเงินตราของภูเก็ตมาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย

3) บทบาทด้านวัฒนธรรม พบว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาภูเก็ตได้นำประเพณีถือศีลกินผักมาจากจีนเพื่อขอความช่วยเหลือจากสิ่งเหนือธรรมชาติในช่วงการระบาดของโรคภัยในพื้นที่เหมืองแร่ดีบุก การแต่งกายของสตรีชาวบาบาก็ได้มีการผสมผสานวัฒนธรรมจีนและมาเลย์ โดยได้อิทธิพลจากรัฐปีนังในช่วงยุครัตนโกสินทร์ ชาวจีนในภูเก็ตได้ผสมผสานวัฒนธรรมไทยและจีนอย่างกลมกลืน เช่น การแห่เจ้าตรุษจีน และการรับเอาภาษาและประเพณีจีนเข้ามาปฏิบัติร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา เพชรชู (2566) ที่กล่าวว่า ในอดีตประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีคนจีนอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการผสมผสานของวัฒนธรรมที่มีมาของไทยบางอย่างเข้ากับวัฒนธรรมจีนที่ผู้อพยพได้นำเข้ามาจนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลจากถิ่นเดิมแต่ก็ยังยึดมั่นในประเพณีที่เก่าแก่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างช้านาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิกรม กรุงแก้ว (2566) ที่กล่าวว่า สตรีชาวบาบในภาคใต้ของประเทศไทยมีการแต่งกายที่มีการประยุกต์ลักษณะวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวเลและการแต่งกายของชาวจีนเข้าด้วยกัน รูปแบบของเสื้อผ้ามีความกลมกลืนเข้ากับสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็มีความโดดเด่นเฉพาะตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติกร วิบูลย์ศรี (2567) ที่กล่าวว่า ประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต คือ กลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองภูเก็ต บริเวณอำเภอเมืองกะทู้เป็นพื้นที่ทำกิจการเหมืองแร่ดีบุกซึ่งก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บและคนในพื้นที่ล้มป่วย จึงได้ดัดพิธีกรรมถือศีลกินผัก และเมื่อหายป่วยจึงเกิดความศรัทธา ประกอบความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ และความศรัทธาในประเพณีถือศีลกินผัก

สรุปผลการวิจัย

1. ประวัติศาสตร์ความเป็นมาในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต พบว่าภูเก็ตนับเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ในชายทะเลฝั่งตะวันออกและมีความสำคัญทางทำเลที่ตั้งของเกาะในด้านเศรษฐกิจและการค้า การเชื่อมต่อกับเส้นทางการค้าระหว่างเมืองท่าต่าง ๆ ในแหลมมลายู เกาะนี้มีพื้นที่ภูมิประเทศทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งด้านการเกษตรและการค้าขายทางทะเล ภูเก็ตมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ แร่ดีบุก ทำให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญในยุคอาณานิคมและโดยเมืองท่ากลางบางคลี เป็นจุดพักเรือที่มีความสำคัญในการจัดเตรียมการเดินทางและการค้าทางทะเลของนักเดินเรือจากหลากหลายพื้นที่ รวมถึงการเติมเสบียงและน้ำจืด เมืองท่าเรือ ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามเกาะกลางเป็นจุดสำคัญในการเชื่อมโยงการค้าและการเดินทางระหว่างเกาะกลางและแผ่นดินใหญ่

2. บทบาทเมืองท่าสำคัญของภูเก็ต พบว่าเมืองท่าเรือเกาะกลางในอดีตมีบทบาทสำคัญ บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง ตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นศูนย์กลางการปกครองท้องถิ่นและจุดที่ตั้งทางทะเล ในปี 2328 เมืองกลางเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ตั้งของค่ายทหารไทยในศึกสงครามกลางเพื่อรับมือการโจมตีจากพม่าโดยมีคุณหญิงมุกและคุณหญิงจันเป็นกำลังในการต่อสู้กับพม่าหลังจากพม่าพ่ายแพ้ไปแล้ว กรมทางการเมืองได้มีการทำหนังสือกราบทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมีการตั้งจวนของข้าราชการสูง เช่น พระยาพิลลและพระยากลาง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและปกครองเมืองท่าเรือ รวมถึงมีท่าเรือที่มีชัยภูมิที่ดีช่วยเสริมความมั่นคงทั้งด้านการป้องกัน บทบาทด้านเศรษฐกิจการค้า เมืองท่ากลางบางคลีเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเล มีการส่งออกสินค้าดีบุกและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการนำสินค้าหลักอย่างผ้าฝ้ายจากอินเดียและอาวุธกระสุนดินดำจากปีนัง เมืองกลางขายดีบุกให้เมืองปีนัง หลังจากศึกสงครามเมืองกลางขาดแคลนข้าวสาร อาหาร เครื่องนุ่งห่ม จึงมีเส้นทางเดินเรือติดต่อระหว่างกันอยู่เสมอ ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจีนและมาเลย์ โดยได้อิทธิพลจากรัฐปีนังในช่วงยุครัตนโกสินทร์ ชาวจีนในภูเก็ตได้ผสมผสานวัฒนธรรมไทยและจีนอย่างกลมกลืน เช่น การแห่เจ้าตรุษจีน และการรับเอาภาษาและประเพณีจีนเข้ามาปฏิบัติร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

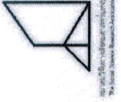
กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากคณะครุศาสตร์ และอาจารย์ลลิตา ภคเมธาวี และอาจารย์พรณวดี ขำจริง ซึ่งเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ในการศึกษา และชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมรวมถึงกรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร วิบูลย์ศรี, และคณะ. (2024). บทบาทสำคัญของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต; ม้าทรงความศรัทธาประเพณีกินผัก. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(5), 1183-1192.
- ชาญ วงศ์สัตยพันธ์. (2567). เกาะจังซีลอน (ภูเก็ตยุคแรก). ลำปาง: ออฟเซต เพรส.
- ดวงทิพย์ พรหมเขต. (2017). *เครือข่ายการค้า ปีนัง-ภูเก็ต-ตรัง เหมืองแร่ และชาวจีนโพ้นทะเล (ทศวรรษ 1910 ถึงทศวรรษ 1980)*. ม.ป.พ.
- ถนอม พูนวงศ์. (2556). *ประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต*. (ม.ป.ป.). โอเดียนสโตร์
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2010). ภูเก็ต. *RUSAMILAE JOURNAL*, 31(2), 84-88.
- เพชรรุ่ง เทียนปวีโรจน์. (2014). จดหมายเหตุเจมส์โลว์: ภาพสะท้อนประวัติศาสตร์หัวเมืองปักษ์ใต้ฝั่งทะเลตะวันตกสมัยต้นรัตนโกสินทร์. *Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University*, 6(1), 1-16.

- วิกรม กรุงแก้ว. (2023). เคาบายา: วัฒนธรรมการแต่งกายสตรีบาบาคาใต้ฝั่งตะวันตก. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ วิชาการวิจัย และงานสร้างสรรค์*, 10(2), 52-65.
- สุณิดา เพชรชู, และลลิตา ภาคเมธาวิ. (2566). *สมาคมอั้งยี่ในภูเก็ต (พ.ศ. 2352-2453)*. ม.ป.พ.
- เอกพล มโนสุนทร. (2019). บ้านของท้าวเทพกระษัตรี (คุณหญิงจัน) พระยาพมลออยู่ที่เมืองท่าเรือ, อำเภอกลางmaiเมืองกลางบ้านเคียน. *RUSAMILAE JOURNAL*, 40(2), 57-80.
- เอกพล มโนสุนทร. (2022). สนามรบเมืองกลาง พ.ศ. 2532 อยู่ที่บ้านดอน เมืองกลาง เป็นจริงหรือไม่. *RUSAMILAE JOURNAL*, 43(3), 79-84.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

อรรถชัย คงชาติ สลิดา ฤคเมธาวิ และพรรณวดี ขำจริง

ได้เข้าร่วมนำเสนอผลงาน เรื่อง

บทบาทของกฎเกื้อกตในฐานะเมืองท่าสำคัญของกฎเกื้อกต
ในปี พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782)

ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ 25

โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริการการศึกษารั่ประเทศไทย (สพบท.)

สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สมาคมวิชาชีพเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU)

วันที่ 26 กรกฎาคม 2568

GNRU

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวรรณ ศุภวิทิฒพัฒนา

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายมาตรฐานวิชาการ

ประธานคณะกรรมการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล เสมอจันทร์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ที่ อว ๐๖๑๗/ว ๓๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย

เรียน คุณอรรถชัย คงชาติ คุณลลิตา ภคเมธาวี และคุณพรพนวดี ขำจริง

ตามที่ ท่านได้ส่งผลงานวิจัย เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยในงานประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ ๒๕ โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และสมาคมวิชาชีพเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) : AI มิติใหม่ แห่งการศึกษาเพื่ออนาคต ในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการดำเนินงานจัดงานประชุมฯ ขอแจ้งให้ท่านทราบว่า บทความของท่านได้ผ่านการ พิจารณาจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน (Peer Review) จากสถาบันที่หลากหลายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรให้ท่านเข้าร่วมนำเสนอผลงานในงานประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่าย บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ ๒๕ ในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ในรูปแบบการ นำเสนอแบบบรรยาย (ออนไลน์)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวรรณ ศุภวิทิพัฒนา)
ประธานเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

งานพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน กองบริการการศึกษา
โทร ๐-๕๕๒๖-๗๑๐๑ ต่อ ๘๗๘๐ และ ๘๗๒๖

กลุ่มสาขาวิชา : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	รูปแบบนำเสนอ : Online ผ่าน ZOOM MEETING	จำนวนห้องนำเสนอทั้งหมด 4 ห้อง
ห้องที่ 1 : GNRU – HU – 01 วันนำเสนอ : วันเสาร์ที่ 26 กรกฎาคม 2568	 Meeting ID : 785 419 3692 Passcode : 055267200 https://bit.ly/44gDiLx	
ประธานกรรมการ	1. รองศาสตราจารย์ ดร. กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	
กรรมการ	2. รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐ์ดนัย ประเทืองบริบูรณ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	
กรรมการ	3. รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัยวรรณ ภูเทษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	
เจ้าหน้าที่ประจำห้อง	นายกฤตดนัย ไทยสง่า	

รหัสบทความ	ชื่อบทความวิจัย	ประเภทการนำเสนอ	เจ้าของบทความวิจัย	เวลา
1. O-HU-01	Th : การจัดการไฟฟ้าด้วยวิถีชุมชนบ้านสามขา : บทวิเคราะห์บนพื้นฐานหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9	บรรยาย	ปิยวดี นิลสนธิ และคณะ	13.00 - 13.15 น.
2. O-HU-04	Th : การเข้ามาของชาติตะวันตกในจังหวัดภูเก็ต กรณีศึกษาช่วง พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2411	บรรยาย	สุวรรณา อ่อนแก้ว และคณะ	13.15 - 13.30 น.
3. O-HU-05	Th : บทบาทของภูเก็ตในฐานะเมืองท่าสำคัญของภูเก็ตในปี พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782)	บรรยาย	อรรถชัย คงชาติ และคณะ	13.30 - 13.45 น.
4. O-HU-07	Th : การศึกษาวัฒนธรรม มวยกาหยง ของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์	บรรยาย	มุกดา ไชยคำ และคณะ	13.45 - 14.00 น.
5. O-HU-15	Th : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต	บรรยาย	สุทธิพงศ์ พรหมนุ้ย และคณะ	14.00 - 14.15 น.
6. O-HU-19	Th : ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”	บรรยาย	วิภาชวิญญ์ สุวรรณัง	14.15 - 14.30 น.
7. O-HU-24	Th : การคุ้มครองสิทธิเจ้าของร่วมอาคารชุดในกรณีการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพโดยนิติบุคคลอาคารชุดเพื่อควบคุมการเข้าออกอาคาร : ศึกษาการปรับใช้ข้อยกเว้นของความยินยอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	บรรยาย	คณาธิป ทองรวีวงศ์ และคณะ	14.30 - 14.45 น.
8. P-HU-01	Th : การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกด้วยกระบวนการอีโคบริกในตำบลโคกสลุด อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	โปสเตอร์	ปณณดา ทะรังศรี และคณะ	14.45 - 15.00 น.